

Politika?, Eşitlik?

İçeriği Yazan: [Neylan ÇEVİK](#) [1] Zaman: Cts, 02/05/2009 - 06:00

Yazar: Neylan ÇEVİK

Bu ayki yazımda 1 Mayıs sebebiyle, Marksizm ve Marksizm'in -çağımızın en çok tartışılan bir diğer kavramı olan- demokrasi üzerine eleştirisine yer vermeyi istedim.<?xml:namespace prefix = o />

Marksistler; "kapitalizmin her hükümdarlığı, kapitalistlerin diktatörlüğüdür" derler. Faşizmin, demokrasinin yardımıyla yenileceğini söylerler. Demokrasinin, faşizm tarafından yok edilmesi, işçilerin gözünü açarak, devrimin değerinin yükseltilmesini sağlayacak ve devrim demokratik metotlarla yapılacaktır, derler. Bu demokratik bir devlette, burjuvazinin baskınlığının azaltılması için çaba sarf edilmediği takdirde oluşur; fakat demokrasiye karşı da tavır oluşturur. Marx ve Engels'in zamanındaki demokrasinin başlangıç aşamasında ve çok yeni olduğunu unutmamak gerekir.

19. yüzyılın ortalarında işçi sınıfı haklarından mahrumdu. Oy verme ve diğer politik haklar elimine edilmişti. Greve gitme, politik parti kurarak organize olma gibi hakları yoktu. Fransız ihtilalinin başlangıcından 80 yıl sonra uluslararası kamuoyu oluştu, 95 yıl sonra basın özgürleşti, 120 yıl sonra dernek kurmak yasal hale geldi. Bu yüzden 19. yüzyılda burjuvazinin egemen sınıf olmasından ve demokrasinin bir diktatörlük rejimi gibi görünmesinden bahsetmek, günümüzdekinden daha ikna ediciydi. Sonuçları istenen gibi olmasa da modern toplumun oluşumunda demokrasinin evrilme amacı, sosyal eşitliği sağlayarak, doğuştan getirilen türlü sınıf ayrımlarını kaldırarak, tüm mevkileri ve ödülleri herkes için ulaşılabilir hale getirmektir.

Marksist zamanda birkaç önemli toplumsal yönetim biçimi (Faşizm, Sosyalizm vb.), toplumsal hayatın söylemlerine ve düşünce hayatına ağırlığını koyuyordu. Bu açıdan postmodernliği, teknolojiye büyük gelişmeleri yaşamış olduğumuz bu günün dünyasında toplumsal yaşamı, o zamanın "Sosyalizm ve Demokrasi" atıflarıyla anlamak yanlış olur.

Fakat, günümüz demokrasisinin en iyi örnekleri bile, Marx'ın dediği çelişkileri bir miktar içermektedir. Marksizm'e göre demokrasi; "sunduğu, bir yanda politik eşitlik ile diğer tarafta ekonomik eşitlik anlayışı arasındaki tutarsızlıktan, çelişki içerisindedir." İkincisinin varlığı, politik ve kanun önündeki eşitliğin tam anlaşılmasını önler. Bir kişi, kendisini ifade edebilmek için, lobi faaliyetine girebilmek için, başkalarını etkilemek ve kendisini bir politik parti veya organizasyonda seçtirebilmek için veya mahkemede kendini savunmak için para, boş zaman ve eğitilmiş olmak gibi kalifiye bir duruma sahip olduğunda, bahsedilen herkesin sahip olduğu, kanunen politik eşitlik etkinliği bir miktar yok olmaya başlar. Aynı seviyede para ve eğitime sahip olmayan kişiler, kendisini seçtiremiyor, politik olarak aktif olmak isterse olamıyor, kendi hakkını yeterince savunamıyor.

Demokrasi, toplumdaki her ekonomik sınıfa eşit bakıyor fakat kullanımında ekonomik eşitliği sağlayacak teşkilatlar içermiyor. Politik eşitliği ise oy verme olarak ele alırsak, ancak insanlar politik olarak farksız olabiliyorlar. Çünkü, yönetimin, kişilerin mal sahibi olmasına, eğitim görmesine karışmaması, kendini arka plana atıyormuş gibi görünmesine yol açıyor. Fakat gerçekte böyle mi? Demokrasi, bu tür kişisel haklara uzak durarak, tabakalaşmanın oluşmasına muhalif olmadığını gösteriyor, gücünü de bu farklılaşmadan almıyor mu? Vaat ettiği eşitlik anlayışı yüzünden ise hata veriyor görünüyor. Çünkü toplumda sınıfsal ayrımların olmadığı durumda, zaten devlet denen bir kurum oluşmuyor. Devlet, toplumun farklı sınıflarının etkileşimini sağlayan özerk bir kurum olarak ortaya çıkmıştı. Bu bakımdan, devletin tarafsızlığından da bahsetmek imkânsızdır.

İktidar olmuş bir sistemin, birincil vazifesi kendi varlığının karşısına çıkabilecek başka iktidarlara yaşam hakkı tanımayıp, kendisini korumasıdır. Bu haliyle, devlet tarafsız olamaz. Desteklediği düşünceleri, çeşitli politikalarla insanlara içselleştirebilir. Çünkü söz konusu rejim, demokrasi bile olsa, iktidar mefhumunun olduğu yerde tarafsızlık olamayacaktır. **Tarafsızlık, eşitlik gibi konular politika düzleminin problemleri değildir.**

Dolayısıyla sınıfsız bir toplum tasavvuru ancak devletin, bir monarşik düzende tek, kesin ve despot hâkimiyeti ile vücut bulabilir. Marx'ın eleştirdiği noktada demokratik devletin varlığı, farklılıklar arasındaki çelişkileri çözümleyerek adalet işlevi gören bir kurum olmasından çok, ekonomik egemen sınıfı yeniden üreterek, edilgen olmaktan öteye gidememesidir. Devletin ekonomik varlığının, bu egemen sınıfın ekonomik varlığı olmasıdır. Sermaye birikiminin koruyuculuğunu yapmak, kriz zamanlarında araya girmek gibi çeşitli yollardan liberalizmi destekler görünmesidir. Bu bakımdan demokrasi, yumuşak başlı görünen bir rejimken, liberaller tarafından kapitalizmle arasında organik bir bağ kurulmasına da elverişlidir. Yani, demokrasinin özünde bahsi geçen eşitlik anlayışıyla, kullanılışındaki anlayış birbirini tutmamaktadır.

Bununla beraber iyi yönleri de yok mu? Bireyler arasındaki “eşit” yaklaştığı tabakalaşmayı, kutuplaşmayı gizlemeden gösteriyor ve maddi ve sosyal ortamdaki kopmuş bireylerin seslerini duyurabilmesine, isteklerini ve taleplerini dile getirmesine çeşitli kanallarla izin veriyor. *Bu özellikleriyle Lenin'in dediği gibi:*

“Sosyalizme giden yolda yapılan bir egzersiz olarak görülebilir demokrasi.”

Burjuvazi, tarihte yönetmeden hâkim olan tek sınıf olagelmıştır. Globalizm, insanlar arasındaki farkı kullanır. Ekonomik yapılanmasıyla bütünü parçalara ayırarak nasıl sınıf ayrımı yaptıysa, insan topluluklarına toplum adını vakfetmiş, insanı da bireye indirgemıştır aslında. Marx'ın teorisinde ise, proletarya ile onu temsil edecek kişi ve kişiler arasındaki ilişki belirsiz bırakılmıştır, işçi sınıfının diktatörlüğü söz konusudur, temsilcileri ne kadar etkileyeceğinin sınırları çizilmemiştir. Bu klasik eleştirileri baz alırsak, Marksizm'i bir politik ideoloji değil de sosyal yöntem olarak düşündüğümüzde; böyle bir sosyal yöntemin bir politika olmasına, günümüz şartları ve düşünce hayatı imkan vermemektedir. Proletarya, burjuvazi gibi politik kimlik ve yapılanma içinde değildir. Marx'a göre; proletarya bütünü parçalara ayırmadan, bütün olarak görür. Onu burjuvaziye gördüğümüz gibi somut olarak ele alamayız, istediğimiz gibi eleştiremeyiz. Bu bütünlük, varolan bütün politik sistemlere karşı bir yalanlamadır, bununla birlikte onun doğruluğunu kanıtladığı gibi, nasıl uygulanacağına dair sözcükler de yetersiz kalmaktadır.

Zeitgeist Addendum filmini izleyenler bilirler, Venüs projesinden bahsediyor... Globalizmin, paranın hakimiyetinin tavan yaptığı, insanları birer obje yapmaktan ileri götürmeyen ve borçla, köleliğe sürüklediği dünyamızda, global firmaların teknolojiye de engel olduklarını ileri sürüyor. Dünyada herkese yetecek kadar kaynak, hammadde olduğundan bahsediyor. Global firmaların ise, malum statülerini korumaları için açlığın devam etmesinin, teknolojinin gelişimini ise kendi çıkarlarıyla çatıştığı için istemediklerini konu alıyordu. Filmin sonunda önerilen Venüs projesiyle, bu emperyalist firmalar ortadan kaldırılacak, teknoloji gelişimi durdurulmadan kaynaklar eşitçe dağıtılacak, para kullanımı sona erecek gibi argümanlar ortaya konmuştu. Bu değişimlerse, politikayla değil ama mühendislikle, teknolojiyle yapılacağı ileri sürülüyordu. Çünkü politikanın ve politikacıların bu değişimi gerçekleştirecek güçleri, potansiyelleri ve özellikle istekleri olmadığından bahsediliyordu.

Marksist teoride; kapitalist toplumlarda burjuvazinin egemenliği, yerini işçi sınıfının diktatörlüğüne bırakır. Fakat şu andaki kapitalist toplumlarda merkezi politik kuruluş olarak devlet, güçlü sınıfın enstrümanıysa, varlıklarını hissettiğimiz ama belki henüz adlandıramadığımız bazı politik sorular boy göstermeden kapanırlar. Aslında bu politik sorular, dünyanın hiç değişmeyen, henüz adlandıramadığımız sorularıdır. Aynı şekilde, işçi sınıfının sosyalizmde yönetici sınıf olması ile de aynı gerçeğin tekrarlması da beklenebilir. Bu bakımdan Marksist teoriyi, ezilen sınıfların mücadelesi olarak tanımlayabiliriz, çünkü sadece mücadeledir, mücadeleden öteye gitmesine de demokrasinin kısırdöngüsü izin vermiyor.

Günümüz gerçeklerine baktığımız zaman, Marksizm'in önerdiği sosyalizm anlayışının tüm boyutlarıyla uygulanabilir metodunun bulunamayışının, demokraside hakların sosyal eşitliğinin üstü kapalı kaldığı düşünüldüğünde, bu proje daha önce denenmiş sistemlerden daha az mantığa aykırı görünmüyor.

Sevgilerle...

iletisim@PolitikaDergisi.com [2]

[Bu yazı, Politika Dergisi Sayı 14'te yer almıştır. Tüm fazladan özellikleri ile özgün sayıyı indirmenizi öneririz. Sayı 14'ü indirmek için [buraya tıklayınız.](#) [3]]

Yorumlar

- [İç Siyasa](#) [4]
- [Toplumsal](#) [5]

Kaynak URL (18/05/2024 - 16:21 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/politika-esitlik>

Bağlantılar:

- [1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/neylan-cevik>
[2] <mailto:Neylan.Cevik@PolitikaDergisi.com>
[3] <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/PD14.zip>
[4] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>
[5] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>